

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce **M. P.**, zast. JUDr. Jaromírem Heto, advokátem se sídlem Zlín, Vodní 1792, proti žalovanému **Krajskému úřadu Olomouckého kraje**, se sídlem v Olomouci, Jeremenkova 40a, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 11. 2002, č. j. 1599/2/2002/K, o kasační stížnosti žalobce – stěžovatele proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 1. 2005, č. j. 58 Ca 37/2003 – 11,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 1. 2005, č. j. 58 Ca 37/2003 – 11, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Magistrátu města Olomouce, odbor stavební, ze dne 22. 7. 2002 č. j. OP/22/2002/3/Hab byl žalobce **M. P.** spolu s dalšími sedmi spoluvlastníky nemovitosti „Národní dům“ na pozemku parc. č. 78 v k. ú. Olomouc-město, č. p. 464 v k. ú. Olomouc-město, ulice Slovenská 1 v Olomouci, uznán(i) vinným(i) přestupkem dle § 105 odst. 2 písm. c/ zákona č. 50/1976 Sb., tím, že umožnil(i) jiné osobě, **Z. Ch.** užívat od 9. 1. 2002 do 30. 3. 2002 místnosti povolené jako kavárna k prodeji různého

spotřebního zboží (textil, obuv, lůžkoviny apod.), a to v rozporu s kolaudačním rozhodnutím č. j. ÚPA 436/87/No/Pol ze dne 20. 2. 1987 a za tento přestupek mu (jím) byla uložena pokuta (každému) 15 000 Kč.

Proti výše uvedenému rozhodnutí podal žalobce odvolání, o kterém rozhodl Okresní úřad Olomouc, Referát regionálního rozvoje dne 29. 11. 2002 č. j. 1599/2/2002/K tak, že odvolání žalobce zamítl a napadené rozhodnutí potvrdil. Podle doložky právní moci ve správním spisu, nabylo rozhodnutí právní moci dne 4. 12. 2002 a vykonatelným se stalo 20. 12. 2002.

Proti rozhodnutí právního předchůdce žalovaného Okresního úřadu Olomouc, Referátu regionálního rozvoje ze dne 29. 11. 2002 č. j. 1599/2/2002/K podal žalobce u Krajského soudu v Ostravě žalobu dne 4. 2. 2003, v níž jako žalovaného označil Krajský úřad Olomouckého kraje, se sídlem v Olomouci, Jeremenkova 40a.

O žalobě žalobce rozhodl Krajský soud v Ostravě (dále krajský soud) napadeným rozsudkem, jímž žalobu žalobce jako nedůvodnou zamítl.

Proti rozsudku krajského soudu podal kasační stížnost žalobce – nyní stěžovatel (§ 105 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., dále s. ř. s.) z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a/ s. ř. s. spočívajícího v nesprávném posouzení právní otázky - zavinění stěžovatele. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán konstatuje, že stěžovatel do protokolu dne 27. 2. 2002 uvedl, že o skutečnosti provozování prodeje textilu v prostorách bývalé kavárny v Národním domě se dozvěděl až z výzvy státního stavebního dohledu a dále uvedl, že na to upozornil další spoluvlastníky a požádal pana Kašpara (jednatele společnosti Národní dům Olomouc, s. r. o.) o nápravu. Správní orgán stěžovatele vycházel podle všeho z nedbalostního zavinění, jakož i spoluobviněných Ing. P. Š. a J. S., když na jejich výpověď v tom smyslu, že o prodeji spotřebního zboží v kavárně Národního domu nevěděli reagoval v odůvodnění odkazem na § 4 odst. 1 písm. b/ zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích ve znění platném ke dni 9. 1. 2002 (datum zjištění přestupku). Už v odvolání proti rozhodnutí prvostupňového rozhodnutí stěžovatel namítl, že nebyla naplněna ve všech znacích skutková podstata přestupku podle § 105 odst. 2 zákona č. 50/1976 Sb. a že věc měla být správním orgánem řešena podle ustanovení tohoto zákona o jiných správních deliktech právnických osob (zde společnost Národní dům Olomouc, s. r. o.), popř. v přestupkovém řízení proti osobám, které byly statutárními zástupci této společnosti. Dále stěžovatel namítl, že o žádosti společnosti Národní dům Olomouc, s. r. o. o změnu stavby na stavební úřad ani na odbor kultury Okresního úřadu v Olomouci nevěděl a nevěděl ani, že by společnost Národní dům Olomouc, s. r. o. dala do pronájmu místnost kavárny za účelem prodeje spotřebního zboží Z. Ch. Jako jeden z tehdejších spoluvlastníků nemovitosti Národní dům v Olomouci (dnes již jím není on ani jeho manželka) uzavřel dne 31. 1. 2000 smlouvu o nájmu se společností Národní dům Olomouc, s. r. o. V nájemní smlouvě v čl. II. je uvedeno, že nájemce bude předmět nájmu užívat v souladu s jeho povahou a určením k podnikatelské činnosti, a to jako administrativní prostory, ubytovací a restaurační prostory,... a dále jako prostory určené k nákupu a prodeji zboží a služeb. Změnit dohodnutý účel užívání předmětu nájmu může nájemce jen po předchozím písemném souhlasu pronajímatelů. V čl. V. je mimo jiné výslovně uvedeno, že nájemce je povinen užívat předmět nájmu k dohodnutému účelu a že je povinen nést ze svého veškeré

sankce, pokuty a jiná plnění uložená státními orgány nebo obcí za porušení povinností nájemcem v souvislosti s užíváním předmětu nájmu. Dále poukázal na tentýž den uzavřenou mandátní smlouvu a z ní vyplývající povinnosti pro mandátáře. Žalovaný v rozhodnutí o odvolání konstatuje, že předmětná část stavby Národního domu byla vždy užívána jako kavárna. Toto vyplývá jednak ze spisového materiálu archivu stavebního úřadu (nedochovalo se původní kolaudační rozhodnutí, pouze kolaudační rozhodnutí ÚPA 436/87/No/Pol ze dne 20. 2. 1987 týkající se modernizace kavárenské kuchyně, zřízení baru v prostoru kavárny, přemístění vstupu do recepce, výměny oken a fasády), jednak tvrdí, že se jedná o skutečnost ve městě Olomouci obecně známou. Odvolací orgán se se závěry prvostupňového orgánu ztotožnil a dále nepřímou ze skutečnosti, že předmět nájmu je vymezen, mimo jiné i jako prostory určené k nákupu a prodeji zboží a služeb, vyvodil závěr, že stěžovatel dal souhlas k provozování činnosti v rozporu se stavebně technickým určením nemovitosti. Tato jeho interpretace je naprosto chybná, neboť prostory nemovitosti (nejen kavárny) mohou sloužit k prodeji např. doplňkového sortimentu zboží (cigarety, alkohol) a k poskytování služeb, např. ubytovacích, směnářské činnosti v recepci atd. V žalobě stěžovatel namítal porušení ustanovení § 6 zákona o přestupcích ze strany správních orgánů, neboť povinnost stanovenou v § 85 a v § 105 odst. 2 písm. c/ zákona č. 50/1976 Sb. porušili statutární zástupci společnosti Národní dům Olomouc, s. r. o. a tato společnost se dopustila jiného správního deliktu podle § 106 odst. 3 zákona č. 50/1976 Sb. Správní orgány obou stupňů porušily ustanovení § 3, § 4, § 66 odst. 2 písm. a/ resp. § 76 odst. 1 písm. a/ zákona č. 200/1990 Sb. a § 105 odst. 2 zákona č. 50/1976 Sb., neboť oba nesprávně zhodnotily existenci zavinění na straně stěžovatele a nesprávně kvalifikovaly porušení povinností jako přestupek stěžovatele, když zcela evidentně došlo ke spáchání jiného správního deliktu ze strany společnosti Národní dům Olomouc, s. r. o., resp. ke spáchání přestupku ze strany statutárních orgánů této společnosti. Stěžovatel také tvrdil porušení ustanovení § 2 ve spojení s § 4 odst. 3 zákona č. 200/1990 Sb. Jeho zavinění ať úmyslné nebo nedbalostní se správním orgánům obou stupňů nepodařilo prokázat, neboť za daných okolností nemohl zabránit společnosti Národní dům Olomouc, s. r. o. nebo jejím jednatelům vědomě porušujícím smlouvu o nájmu i stavební zákon, aby neumožnila jiné osobě podnikat v předmětné nemovitosti v rozporu s kolaudačním rozhodnutím. Krajský soud, který projednal jeho žalobu se prakticky ztotožnil s tvrzeními správních orgánů ohledně naplnění skutkové podstaty přestupku podle § 105 odst. 2 písm. c/ zákona č. 50/1976 Sb. včetně posouzení otázky zavinění. Pokud společnost Národní dům Olomouc, s. r. o. umožnila Z. Ch. užívat prostory kavárny k nákupu a prodeji spotřebního zboží, pak podle soudu stěžovatel neprokázal, že by jí tento způsob užívání jednotlivých prostor znemožnil. Po celou dobu užívání kavárny (soud má zřejmě na myli protiprávní užívání kavárny) také stěžovatel společnosti Národní dům Olomouc, s. r. o. nesprávný postup nevytkl ani neučinil bezprostředně jiné kroky směřující k nápravě. Zapříčinil tak svým omisivním jednáním (soud neuvádí zda v omisivním jednání spatřuje úmyslné zavinění nebo zavinění z nedbalosti) užívání předmětných prostor v rozporu s kolaudačním rozhodnutím. Tvrzení stěžovatele, že měl za to, že jde o prostory určené k nákupu a prodeji zboží a služeb ve smyslu např. doplňkového prodeje (cigarety) a služeb (ubytovací služby) podle soudu nemůže obstát, když stěžovatel ihned zareagoval na situaci tak, že dal výpověď nájemní i mandátní smlouvy společnosti Národní dům Olomouc, s. r. o., což podle soudu prokazuje, že mu bylo známo, že užívání prostor k prodeji spotřebního zboží, látek apod. se děje v rozporu s původním určením nebytových prostor. Se závěry soudu stěžovatel nesouhlasí

a považuje je za nesprávné a nezákonné, neboť soud se dostatečně nevypořádal především s otázkou subjektivní stránky přestupku podle § 105 odst. 2 písm. c/ zákona č. 50/1976 Sb. ve vztahu k § 2, § 3, § 4 zákona č. 200/1990 Sb. a věc tedy po právní stránce nesprávně posoudil. Nebylo prokázáno, že stěžovatel věděl o tom, že společnost Národní dům Olomouc, s. r. o. dala do podnájmu nebytový prostor - kavárnu Z. Ch. a že mu umožnila užívat tyto prostory v rozporu s kolaudačním rozhodnutím. Jestliže to stěžovatel nevěděl, nemohl tomu zabránit. Až po upozornění ze strany stavebního orgánu mohl učinit opatření a učinil je. Dále poukázal na to, že nájemní smlouva ze dne 31. 1. 2000 se vztahuje na všechny nemovitosti uvedené v jejím čl. I., tedy nejen v nichž se nachází kavárna a které jsou rozsáhlé, takže pokud se v jejím čl. II. hovoří o tom, že tyto prostory budou užívány také jako prostory k nákupu a prodeji zboží a služeb, vycházel stěžovatel jako pronajímatel ze skutečného stavu v době uzavření smlouvy o nájmu, když takový prodej zboží a služeb v těchto nemovitostech objektivně existoval a musel tedy být v souladu se stavebně technickým určením nemovitostí. Soud se nevypořádal s otázkou neexistence kolaudačního rozhodnutí přiznanou odvolacím správním orgánem a s tvrzením, že v městě Olomouci je způsob užívání těchto nemovitostí obecně znám. Aby stěžovatel mohl porušit ustanovení § 85 a zároveň ustanovení § 105 odst. 2 písm. c/ zákona č. 50/1976 Sb., musel by mu být znám účel určený v kolaudačním rozhodnutí. Stěžovatel nebyl stavebním úřadem informován o obsahu kolaudačního rozhodnutí. Odvolávat se na archiv stavebního úřadu a kolaudační rozhodnutí z roku 1987 týkající se změn stavby po jejím dokončení a na skutečnosti v Olomouci obecně známé, nelze. Dále stěžovatel ve vztahu ke krajskému soudu namítal ty skutečnosti, které již uplatnil a vytýkal správním orgánům a konečně i soudu. Kasační stížnost uzavřel konstatováním, že soud se nezabýval objektivní stránkou přestupku, příčinným vztahem mezi jednáním (opomenutím) a následkem, zejména či jednání (opomenutí) bylo bezprostřední příčinou následku, který se stal. Dále se soud nezabýval námitkami stěžovatele ve smyslu ustanovení § 66 resp. 76 zákona č. 200/1990 Sb. o odložení věci, resp. o zastavení řízení. Podle stěžovatelé v řízení před správními orgány nebyly dodrženy ani obecné zásady správního řízení, tj. zásada zákonnosti, zásada materiální pravdy a zásada rovnosti účastníků řízení. Ze všech uplatněných důvodů navrhl stěžovatel, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný se ke kasační stížnosti písemně vyjádřil a navrhl její zamítnutí jako nedůvodné. Předmětná část stavby Národního domu byla vždy užívána jako kavárna a jako taková i kolaudována. I když i kavárna může sloužit k prodeji doplňkového sortimentu zboží (jako jsou např. cigarety), nelze výkladem dospět k závěru, že prostory kavárny mohou sloužit i k maloobchodnímu prodeji spotřebního zboží. Stěžovatel jako jeden ze spoluvlastníků objektu Národní dům (čp. 464 na stavební parcele č. 78 v k. ú. Olomouc – Město, na ulici 8. května) svým nedbalostním jednáním umožnil jinému užívání nebytových prostor – kavárny – k prodeji různého zboží v rozporu s kolaudačním rozhodnutím a tím se dopustil přestupku. I když byla uzavřena nájemní smlouva, právem každého spoluvlastníka bylo nejen disponovat předmětnou nemovitostí, ale zároveň i povinnost, aby tyto dispozice nepřekročily rámec stanovený zákonem. Protiprávní jednání, kterého se dopustila společnost Národní dům Olomouc, s. r. o. jako nájemce, není exkulpací stěžovatele za jím spáchaný přestupek. Správní orgány se existencí zavinění stěžovatele nezabývaly, neboť pro naplnění skutkové podstaty přestupku dle ustanovení § 105 odst. 2 písm. c/ (zákonu č. 50/1976 Sb.) otázka zavinění není rozhodná.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a z důvodů uvedených v kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a rozsudkem ze dne 27. 9. 2006, č. j. 5 As 30/2005 - 35, ji zamítl, přičemž své důvody podrobně uvedl v odůvodnění svého rozhodnutí.

Proti rozsudku Nejvyššího správního soudu podal ústavní stížnost žalobce, v níž namítal porušení svého práva na spravedlivý proces, respektive na soudní a jinou právní ochranu podle hlavy páté Listiny, konkrétně namítal, že se správní orgány, potažmo soudy, nezabývaly otázkou zavinění a nevzaly v potaz jeho obranu, že nevěděl o tom, že nemovitost jejímž je vlastníkem, je užívána v rozporu s jejím stavebním určením. Ústavní soud nálezem ze dne 17. 1. 2008, sp. zn. II. ÚS 82/07 rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2006, č. j. 5 As 30/2005 - 35 zrušil. Ústavní soud dospěl k závěru, že je-li řízení o přestupku stěžovatele řízením o oprávněnosti trestního obvinění proti němu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhlášené pod č. 209/1992 Sb.), požívá stěžovatel i dalších minimálních práv, mezi jinými podle odst. 2 uvedeného ustanovení i právo, aby byl považován za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem. To znamená, že musí být v řízení v souladu s pravidly procesu provedeny důkazy prokazující vinu podezřelého a ty musí být vyhodnoceny tak, aby bylo zřejmé jak rozhodující orgán dospěl k závěru o vině. K tomu ovšem v daném případě, podle závěru Ústavního soudu nedošlo. Naopak v souzeném případě došlo k porušení čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 2 Úmluvy tím, že postupem správních orgánů v přestupkovém řízení byl popřen princip presumpce neviny tím, že od počátku bylo se stěžovatelem nakládáno jako s viníkem, aniž k prokázání jeho viny byly opatřovány důkazy. Postupem Nejvyššího správního soudu došlo k zásahu do ústavně chráněných práv stěžovatele, neboť bylo v jeho možnostech na základě podané kasační stížnosti zjednat ve věci nápravu, protože postup správních orgánů a Krajského soudu v Ostravě byl nezákonný.

Nejvyšší správní soud je vázán nálezem Ústavního soudu. Protože podle jeho závěrů postup správních orgánů a Krajského soudu v Ostravě byl nezákonný, Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.), v němž bude vycházet ze závěrů vyjádřených v citovaném nálezu Ústavního soudu.

V novém rozhodnutí rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. listopadu 2008

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu